

DYREKTOR T A D E U S Z S M O Ł K A

Z dniem 1 października 1970 r. przeszedł na emeryturę długoletni Dyrektor Biblioteki Głównej UMCS, st.kust.dypl. mgr Tadeusz Smółka.

Urodzony 15 VIII 1903 r. w Bochni, wojew. krakowskie. Świadectwo maturalne gimnazjum klasycznego otrzymał w r. 1922. Następnie w latach 1922 - 27 studiował matematykę na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. W czasie studiów, oprócz przedmiotów kierunkowych, brał udział w seminarium prof.dr Ludwika Birkenmajera na temat "Dziejów umiejętności ścisłych". Na tym seminarium napisał i odczytał pracę pt. "Abraham Ibn Ezdra, matematyk hiszpański z XII w.", do której musiał poznać język arabski i hebrajski.

W latach 1937 - 39 Tadeusz Smółka pracował jako nauczyciel matematyki w szkołach średnich Rozwadowa i Zamościa. W okresie okupacji brał czynny udział w tajnym nauczaniu w Zamościu i Bochni.

Po wyzwoleniu, w r.1945 znalazł się w Lublinie, gdzie natychmiast zgłosił się do Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego, obejmując kolejno stanowiska: wizytatora szkół średnich, naczelnika Wydziału szkół średnich ogólnokształcących i zastępcy kuratora KOSzL. Zaslugą Tadeusza Smółki była reorganizacja szkolnictwa średniego na terenie województwa lubelskiego oraz stworzenie nowej sieci szkół średnich.

Powożany na kustosa Biblioteki Głównej UMCS w r.1952, z dniem 1 I 1953 r. został mianowany jej Dyrektorem. W r. 1954 w Bibliotece Jagiellońskiej zdał egzamin na dyplomowanego bibliotekarza.

Początki pracy w Bibliotece były bardzo trudne, gdyż Biblioteka UMCS nie miała odpowiednich warunków lokalowych do swego rozwoju. Księgozbiór przypadkowy, pochodzący głównie ze zbiorów zabezpieczonych liczył wprawdzie przeszło 100 tys.wol., ale z braku personelu i lokalu był nieopracowany i niewyselekcjonowany.

W Bibliotece pracowało zaledwie 14 bibliotekarzy w 4-ech podstawowych działach. Pomieszczenia były rozrzucone w kilku punktach miasta, co utrudniało pracę na co dzień. Czytelnia liczyła 60 miejsc i była niewystarczająca dla potrzeb rozwijającego się Uniwersytetu.

Cały swój wysiłek Dyrektor Smółka skierował na tworzenie odpowiedniej bazy lokalowej oraz gromadzenie zbiorów odpowiadających profilowi Uczelni. Niezależnie od tymczasowej adaptacji otrzymywanych od Uczelni pomieszczeń, Dyrektor Smółka rozpoczął starania o budowę nowego gmachu. Trwały one bardzo długo z powodu stale mogących się trudności.

Dopiero w r. 1958 zapadła uchwała Rady Ministrów o budowie gmachu Biblioteki Międzyuczelnianej, do realizacji której doszło w r. 1963. Biblioteka przeniosła się do nowego gmachu w r. 1968.

W pierwszych latach pracy troska Dyrektora o rozwój księgozbioru przejawiała się przede wszystkim w staraniach o otrzymanie dla Biblioteki pełnego egzemplarza obowiązkowego, który został przyznany w 1954 r. Stworzyło to podstawę racjonalnego gromadzenia.

Będąc z zamiłowania humanistą i miłośnikiem książki oraz posiadając rozległą i głęboką wiedzę, Dyrektor Smółka przykładął wielką wagę do właściwej polityki zakupu. Zdając sobie sprawę z uniwersalności Biblioteki UMCS, zainicjował utworzenie Oddziału Zbiorów Specjalnych, który obecnie, w nowym gmachu, cieszy się dużym zainteresowaniem.

W trosce o modernizację Biblioteki, już w roku 1957 rozpoczął organizowanie Pracowni Mikrofilmowej, dbając o jej nowoczesne wyposażenie i stały rozwój. Dziś jest to bardzo pożyteczna placówka nie tylko dla Biblioteki i całej Uczelni, ale również dla innych instytucji lubelskiego środowiska naukowego.

Realizacja zadań Biblioteki i prawidłowy jej rozwój wiąże się niewątpliwie z odpowiednio przygotowanym personelem i stałym podnoszeniem jego kwalifikacji zawodowych. Dyrektor Tadeusz Smółka miał duże osiągnięcia w zakresie powiększenia personelu i jego kształcenia. Dość powiedzieć, że z 14-tu bibliotekarzy, kadra działalności podstawowej wzrosła w ciągu kilkunastu lat do 79, w tym 9 bibliotekarzy dyplomowanych. Od początku Dyrektor przywiązywał dużą wagę do szkolenia przywarsztatowego na terenie Biblioteki, wysyłał pracowników w celach szkoleniowych do dużych bibliotek naukowych, kierował na wszystkie możliwe kursy zawodowe organizowane przez MOiSzw, ODIN PAN, CIINTE, SBP, ZNP.

Dużą wagę Dyrektor Smółka przywiązywał również do działalności

naukowo - dydaktycznej i informacyjnej Biblioteki. Zachęcał i popierał wszelkie poczynania naukowe i wydawnicze. Z większych prac wymienić tu należy: opracowany przez kilku pracowników Biblioteki "Wykaz publikacji pracowników naukowych Uniwersytetu Marii Curie - Skłodowskiej w Lublinie ogłoszonych w latach 1944 - 1954". Współwyd. z : Dziesięć lat Uniwersytetu Marii Curie - Skłodowskiej w Lublinie 1944 - 1954, Lublin 1954, UMCS 4° es.167; Regina Schreiter: "Wykaz publikacji pracowników naukowych Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Marii Curie - Skłodowskiej ogłoszonych w latach 1955 - 1964". W: 20 lat Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Marii Curie - Skłodowskiej w Lublinie 1944 - 1964. Lublin 1967 s.30-123; Stefania Fedorko: Wykaz publikacji pracowników naukowych Wydziału Prawa ogłoszonych w latach 1955 - 1964/UMCS/. Lublin 1969 s.XI,207.

Wspomnieć też należy o dużym udziale pracowników Biblioteki przy opracowaniu biogramów do Słownika biograficznego pracowników książki polskiej i Encyklopedii wiedzy o książce.

W celu zapewnienia systematycznej i zorganizowanej działalności naukowo - dydaktycznej na terenie Biblioteki, powołał Dyrektor Oddział Prac Naukowych i Dydaktycznych. Dbał także o oddziaływanie Biblioteki w całym środowisku. Stale, mimo trudnych warunków lokalowych, urządzone były wystawy, eksponowane często także poza Lublinem.

Poza działalnością związaną z dyrekturą, Tadeusz Smołka brał czynny udział w życiu bibliotek krajowych. Już w roku 1955 był członkiem Komisji Egzaminacyjnej Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego dla Bibliotekarzy Dyplomowanych, w latach 1955 - 66 członkiem Komisji d/s Bibliotek Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego. Był też w latach 1957 - 70 członkiem Rady Redakcyjnej "Roczników Bibliotecznych", gdzie m.in. zamieszczał sprawozdania z działalności naukowej Biblioteki UMCS.

Na osobną uwagę zasługuje działalność społeczno - polityczna Tadeusza Smołki. Już w okresie studiów należał do grupy młodzieży komunistycznej na Uniwersytecie Jagiellońskim /członek Związku Niezależnej Młodzieży Socjalistycznej "Życie" oraz Komunistycznego Związku Młodych/.

W okresie swojej pracy nauczycielskiej przed wojną i w czasie okupacji należał do nauczycieli lewicowych, skupionych w ZNP i TON. Tak ukształtowany światopogląd polityczny w pełni rozwinął po wojnie, wstępując w 1945 r. w szeregi PPR, a po zjednoczeniu - PZPR. W latach 1946-54, obok pracy zawodowej oddaje się pracy propagandowej i agitacyjnej w Wojewódzkim Ośrodku Propagandy Partyjnej. Bierze udział w licznych komisjach szkolenia ideologicznego dla nauczycieli i pracowników naukowo - dydaktycznych Uczelni.

W latach 1952-56 jest wykładowcą podstaw marksizmu - leninizmu na UMCS i WSR, następnie prelegentem Stowarzyszenia Ateistów i Wolnomyślicieli oraz Komitetu Wojewódzkiego PZPR na tematy światopoglądowe. Przez dwie kadencje jest również członkiem Komitetu Uczelnianego PZPR przy UMCS.

Za swoje wielkie zasługi na polu pracy zawodowej i społeczno - politycznej Dyrektor Tadeusz Smółka był wielokrotnie odznaczany.

Na przestrzeni lat 1949-1970 otrzymał:

Medal 10-lecia Polski Ludowej, Złoty Krzyż Zasługi, Odznakę Tysiąclecia Państwa Polskiego, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Odznakę "Za zasługi dla Lubelszczyzny", Złotą Odznakę ZNP, Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski.

Wykaz publikacji Tadeusza Smółki

/za okres 1953 - 1970/

Artykuły.

1. T.S.: Biblioteka /UMCS/ w akcji upowszechniania czytelnictwa. Kult.i Życie tyg.dod. Sztand. Ludu R.9:1953 nr 20 s.2.
2. Smółka T., Schreiter R.: Materiały bibliograficzne Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii. W: Wykaz publikacji pracowników naukowych Uniwersytetu Marii Curie - Skłodowskiej w Lublinie ogłoszonych w latach 1944 - 1954. s.5-22.
Współwyd. z: Dziesięć lat Uniwersytetu Marii Curie - Skłodowskiej w Lublinie 1944 - 1954. Lublin 1954.
3. — : SOS Biblioteki Uniwersyteckiej. Sztand. Ludu R.12:1956 nr 284 s.3,ilustr.

4. — : Kronika naukowa Biblioteki UMCS w Lublinie /1944-1957/.
Rocz. bibl. R.2:1958 z.3/4 s.561-564.
5. — : Jan Fajfer /biogram/. W: Słownik biograficzny pracowników
książki polskiej. Zeszyt próbny. Łódź 1958 s.33-34.
6. — : Tomasz Wąs /biogram/. W: Słownik biograficzny pracowników
książki polskiej. Zeszyt próbny. Łódź 1958 s.92-93.
7. — : Adam Wąsowicz /biogram/. W: Słownik biograficzny praco-
wników książki polskiej. Zeszyt próbny. Łódź 1958 s.93.
8. — : Paweł Gdula [wspomnienie pośmiertne]. Rocz. bibl. R.2:1958
z.1/2 s.344-346
9. — : Organizacja Biblioteki UMCS. Stan na dzień 1 I 1958.
Biul. Bibl. UMCS R.6:1958 nr 1 s.I-II /powiel./.
10. — : Sprawy organizacyjne Biblioteki UMCS /Stan na dzień 1 I
1959 r./ Biul. Bibl. UMCS R.7:1959 nr 1 s.VIII-X.
11. — : Biblioteka/UMCS/ czeka na własny gmach. Kamena R.28:1961
nr 18 s.7, fot.
12. — : Ze wspomnień o doktorze Zygmuncie Klukowskim. Bibl. lub.
R.6:1961 nr 1-4 s.22-25.
13. — : Działalność dydaktyczna i naukowa Biblioteki UMCS w Lub-
linie /1958 - 1962/. Rocz. bibl. R.7:1963 z. 1/2 s.232-236.
14. — : Sprawozdanie Biblioteki za rok akademicki 1962/63 /streszcz./
Biul. Bibl. UMCS R.11:1963 nr 3/4 s.V-XI.
15. — : Kronika naukowo - dydaktyczna Biblioteki Głównej UMCS za
lata 1963 - 1967. Rocz. bibl. R.11:1967 z 3/4 s.556-562.
16. — : Sprawozdanie dyrektora Biblioteki UMCS za rok akademicki
1966/67. Biul. Bibl. UMCS R.15:1967 nr 3/4 s.5-8.
17. — : Biblioteka UMCS. W: Encyklopedia Wiedzy o Książce [w druku].
18. — : Kazimierz Lewicki /biogram/. W: Słownik biograficzny pra-
cowników książki polskiej [w druku].
19. — : Zygmunt Klukowski /biogram/. W: Słownik biograficzny pra-
cowników książki polskiej [w druku].

20. — : Henryk Rosiński /biogram/. W: Słownik biograficzny pracowników książki polskiej [w druku].
21. — : Jan Smółka /biogram/. W: Słownik biograficzny pracowników książki polskiej [w druku].

Prace redakcyjne.

1. Roczniki Biblioteczne. Organ naukowy bibliotek szkół wyższych. Rada Redakcyjna: Władysław Pocięcha ... Tadeusz Smółka ... Wrocław - Warszawa, Państwowe Wydawnictwo Naukowe 8° R.1 - 13 : 1957 - 1969.
2. Kalendarz Lubelski 1961. Kolegium Redakcyjne: Tadeusz Smółka ... Lublin 1960 Lubelska Spółdzielnia Wydawnicza 8° ss 216.
3. Sprawozdanie z Działalności Uniwersytetu Marii Curie - Skłodowskiej w roku akademickim 1966/67. Oprac.: Tadeusz Smółka, Mieczysława Adrianek, Zofia Jasińska. Lublin 1968 UMCS 8° ss 109.
4. Sprawozdanie z Działalności Uniwersytetu Marii Curie - Skłodowskiej w roku akademickim 1967/68. Oprac.: Tadeusz Smółka, Mieczysława Adrianek, Zofia Jasińska. Lublin 1969 UMCS 8° ss 116, tabl.4
5. Sprawozdanie z Działalności Uniwersytetu Marii Curie - Skłodowskiej w roku akademickim 1968/69. Oprac.: Tadeusz Smółka, Mieczysława Adrianek, Zofia Jasińska. [w druku].